

- Мердок Джордж Питер Социальная структура / Пер. с англ. А.В.Коротаева. – М.: ОГИ, 2003, с. 478-555; 6. Крюков М.В. К методике сбора полевого материала по системам родства // Советская этнография. – 1972. – № 4. – С. 43-44; 7. Лурье С.В. Историческая этнология: учебное пособие для вузов. – М.: Гаудеамус, 2004. – 624 с.; 8. Максимов А.Н. Избранные труды. Сост., автор послесл. и коммент. О.Ю.Артемова. – М.: Восточная литература, 1997. – 543 с.; 9. Малиновский Б. Избранное: Аргонавты западной части Тихого океана / Пер. с англ. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2004. – 552 с.; 10. Малиновский Б. Избранное: Динамика культуры / Пер. с англ. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2004. – 959 с.; ил.; 11. Марков Г.Е. Немецкая этнология: Учебное пособие для вузов. – М.: Гаудеамус, 2004. – 576 с.; 12. Мид М. Культура и мир детства. – М., 1988; 13. Никишенков А. История британской социальной антропологии. – Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета, 2007. – 496 с.; 14. Никишенков А.А. Структурно-функциональные методы А.Р.Рэдклифф-Брауна в истории британской социальной антропологии // Рэдклифф-Браун А.Р. Структура и функция в примитивном обществе. Очерки и лекции // Пер. с англ. – М.: Восточная литература, 2001, с. 258-303; 15. Никишенков А.А. Эдвард Э.Эванс-Причард в истории антропологической мысли // Эванс-Причард Э. История антропологической мысли / Пер. с англ. А.Л.Елфимова. – М.: Восточная литература, 2003, с. 323-351; 16. Сурова Е.Э. Культурная антропология // Введение в культурологию. Курс лекций / под. ред. Ю.Солониной, Е.Соколова. – СПб., 2003; 17. Токарев С.А. История зарубежной этнографии: Учеб. пособие. — М.: Высш. школа, 1978.—352 с.; 18. Тэрнер В. Символ и ритуал. М., 1983; 19. Человек с Луны: Дневники, письма, статьи Н.Миклухо-Маклая / Сост., коммент. и послесловие Б. Н. Путилова. – М.: Мол. гвардия, 1982. – 335 с.; ил.; 20. Эванс-Причард Э. История антропологической мысли / Пер. с англ. А.Л.Елфимова. – М.: Восточная литература, 2003. – 358 с.

УДК: 398:821.161. 2Коб. 1/7.091

Станіслав ХІЛЬЧЕВСЬКИЙ

ЭТНОГРАФИЧНО-ФОЛЬКЛОРНІ МАТЕРІАЛИ У ТВОРЧОСТІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

У статті висвітлюються аспекти культури, побуту і життя буковинського села за творами Ольги Кобилянської. Крім того, автор розглядає, використовуючи етнографічно-фольклорний метод, особливості відтворення письменницею аспектів повсякдення населення краю.

Ключові слова: Ольга Кобилянська, культура, побут, народні пісні, звичаї, повір'я, фольклор, буковинська природа, гірський пейзаж, емансипація жінки, соціальні проблеми.

ЭТНОГРАФИЧНО-ФОЛЬКЛОРНЫЕ МАТЕРИАЛЫ В ТВОРЧЕСТВЕ ОЛЬГИ КОБЫЛЯНСКОЙ

В статье освещаются аспекты культуры, быта и жизни буковинського села по произведениям Ольги Кобылянской. Кроме того, автор рассматривает, используя этнографическо-фольклорный метод, особенности воспроизведения писательницей аспектов повседневности населения края.

Ключевые слова: Ольга Кобылянская, культура, быт, народные песни, обычаи, поверья, фольклор, буковинская природа, горный пейзаж, эмансипация женщины, социальные проблемы.

Stanislav KHILCHEVSKY

THERE ARE ETHNOGRAPHIC-FOLKLORE MATERIALS IN CREATIONS OF OLGA KOBYLANSKA

The article discloses culture, way of life and daily routine of Bukovynian village on the basis of Ol'ha Kobylians'ka's literary works. The author focuses on ethnography-romantic method in revealing the beauty and greatness of homeland nature in the works by Ol'ha Kobylians'ka.

Key words: Ol'ha Kobylians'ka, culture, way of life, customs, folklore, Bukovynian nature, mountain landscape, emancipation of woman, human's happiness, social problems.

Минуле Буковини знайшло своє яскраве відображення в повістях і новелах Ольги Кобылянської. Вона не раз зверталася до зображення життя селянства на Буковині, прагнула розкрити його культуру, побут і звичаї. Талановита письменниця методом етнографічно-романтичного опису відтворила ідеал народного життя, який знайшов своє втілення в багатому буковинському фольклорі. “Дволітній побут на селі ...дав мені нагоду заглянути глибше в селянське життя. Я любила народ і люблю його до сьогоднішньої хвили, і дивлюся на нього тими самими очима, що на деревину, цвіт і всю живучу часть природи. Гей, яке багатство, яка свіжість, яка глибіню криється, який гарний матеріал на будучність!” Так писала О. Кобылянська в автобіографічних листах “Про себе саму” [3, с. 60-61].

Ще з дитинства вона зачаровувалася привабливим поетичним словом народу, глибоко вивчала і знала народні пісні, звичаї, повір'я і широко використовувала їх у своїх творах. Українська народна творчість була одним з тих чинників, які вплинули на її формування як письменниці ще на початку творчого шляху. Батько Юліан Кобылянський усю любов до української народної пісні прищепив змалку своїй доньці. Про це згадує у спогадах О. Устиянович, подруга дитячих літ письменниці. Діти захоплювалися казками, які їм розповідали дорослі. “Довкола пічки сиділи ми зимою з сестрами і тоді Ольга просила їх казки казати. А вони такі страшні оповідали про діда з дукатами в палиці, про бабу-чарівницю, котра пастушка убила і

лише його голову з'їла, а потім закопала, та як кості зачали говорити, бабу оскаржувати. А ми перелякані дрижали і тулились одна до другої, мов птиці в гніздечку, і далі хотіли слухати, але сестри сміялися з нас і казали чекати до завтра" [13, с.212]. Про інтерес О. Кобилянської до народної казки знаходило свідчення і в статті її сучасниці К. Гриневичевої [4, с. 101]. Казка впливала на розвиток дитячої фантазії, і сама вона була тією історією, з якої згодом розгорілося велике бажання послужити своєму народові словом.

Якщо таке захоплення народною казкою характерне лише для дитячих років письменниці, то інтерес до народної пісні і захоплення нею залишилось на все життя. Цей інтерес ще більше посилюється після знайомства О. Кобилянської з художницею А. Кохановською та письменницею Н. Кобринською, а згодом і з Лесею Українкою, інтерес до фольклору якої і заслуги у його збиранні загальновідомі. Любов до музики взагалі, і до народної пісні зокрема, була однією з причин тієї щирої, сердечної дружби між "кимсь біленьким" та "кимсь чорненьким", як називали себе Леся Українка та Ольга Кобилянська. Наприклад, Л. Українка, запрошуючи до себе в гості О. Кобилянську листом від 9 липня 1899 р., писала: "Я буду Вам грати Шумана і Шопена, яких Ви, здається, дуже любите, окрім того, українських пісень, масу у власній транскрипції, вільній від контрапункту і всякої теорії" [5, т. 5, с. 277]. Уже пізніше в листі від 27 травня 1906 р. Л. Українка знову запрошує її, повідомляючи, що вона вчиться грати на бандурі і зможе виконати кілька народних пісень.

Інтерес до народної пісні не обмежувався лише українською піснею. Ось що розповідає співачка К. Бабикивич про свої зустрічі з письменницею: "Все нагадувала мені, коли я ще малою дитиною співала їй пісні з свого репертуару. Вибирала, які хотіла, але головною точкою було все "Ходить сорока коло потоку". Сміялася всією душею, оповідаючи, як я пискливим, тонким голоском витягала вищі тони: "Ой, вийди, рибонько, та й вийди, серденько, та й вийди!" Виріши, співала я їй вже інші пісні, часом досить тяжкі – німецькі, російські, особливо прегарні циганські романси" [12, с. 217]. Про зацікавленість циганськими піснями свідчить і лист В. Стефаніка: "Я радо йду з Вами на циганську музику. Часом вона роздирає шовкову торбинку з перлами, і, як назбираю тих перлів, то й багатий дуже" [7, т. 3, с. 150]. Безперечно, тут наведено далеко не всі факти, які свідчать про інтерес письменниці до народної творчості, проте вони переконливо показують, що протягом усього свого життя О. Кобилянська виявляла велике зацікавлення народною творчістю, вважаючи її ознакою художньої краси і величі народу.

Друге питання, пов'язане з цим, є питання про використання письменницею фольклору у власній оригінальній творчості. Українська народна пісня "Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці" покладена в основу одного з краших творів письменниці – повісті "В неділю рано зілля копала". Про задум написати цей твір О. Кобилянська в автобіографії "Про себе саму" розповідає наступне: "Болгарський письменник (на жаль, уже померлий) на ім'я І. Петко Тодоров,

що відвідав мене в році 1903 особисто, звернув мою увагу на народні пісні, їх багатство і свіжість. Я застановилась над його висловленими переді мною думками і написала “В неділю рано зілля копала” [2, т. 3, с. 34]. Тут же письменниця зазначає, що “самі слова пісні зробили своє”.

Крім сюжету народної пісні, у творі використано і мотиви циганських пісень та переказів, повір'я та звичаї населення Буковини. Досить тут згадати відтворену письменницею картину гри на скрипці старого Андронаті в останню ніч перебування Маври в циганському таборі. “Плакали скрипки, дзвеніли цимбали, дрижали сопівки, а над всіма царювала одна-одніська струнка Андронатової скрипки. О, та скрипка! Зойком кидалася, голосом блукаючи, сумом розливалася, між циганів рвалася та про Мавру, Раду все оповідала. Мов ніжна бджілка жалілася, дрижала. Металася, впивалася, викликувала тугу зі смутком і розпливалася горем” [2, т. 3, с. 149]. Події відбуваються на фоні чудової природи Карпатських гір. До того ж письменниці цікавлять не лише етнографічні обставини життя героїв, а й їхній внутрішній світ, почуття та переживання. Всі вони прагнуть великого, справжнього, людського щастя, борються кожен по-своєму за нього, але так і не досягають.

Повість “В неділю рано зілля копала” має фольклорний характер. Уся вона насичена народними легендами, переказами, звичаями, повір'ями. Так, Мавра, яка безмірно любить Тетяну і щиро бажає їй щастя, дарує дівчині золоті сережки, говорячи: “Носи їх, доньцо, і не скидай ніколи. Золото хоронить від зла і притягає друге золото. Носи їх, а будеш в них красна і пишна, як сама туркеня” [2, т. 3, с. 171]. Тут О. Кобилянська використовує народне повір'я про те, що золото захищає людину від усього лихого. Коли письменниця малює передчуття Маврою якогось лиха, вона вкладає в її уста уявлення забобонних людей про смерть, як про живу істоту.

Етнографічно-фольклорним є вдале використання письменницею народного уявлення про цвіт папороті, який нібито приносить людям щастя. Той же народний звичай ворожіння дівчат у ніч на Івана Купала, широко викладаючи зміст пісні, яку вони співають. “Пізнім вечором перед Іваном Купалом дівчата проходжуються понад берегом і співають різні тужливі, любовні, гарні і приманчеві пісні. Дівчата на той вечір пристроєні пишно, мають на голові гарні вінки і, співаючи кидають їх з голови на воду і роззираються, куди донесе вода вінок або викине на берег, якщо кому суджено... Іноді знов пущений на воду вінок тоне – се знак, що або вона, або милий до року згине, або обоє розійдуться” [2, т. 3, с. 250]. Мотив цієї пісні згодом не раз повторює Тетяна. Вона співає про те, що молода дівчина шукає свою долю, мріє про своє щастя. О. Кобилянська вплітає пісенні мотиви в монологи героїв. Так, Гриць, звертаючись до Тетяни, говорить: “Спасибі, дівчино, моя пишна квітко, люби мене вірно і жди до осені... Тебе одну я люблю. На весь світ одну. В неділю прийду знов, буду тебе ждати. Вийди тут ось лісом, зацвіти в нім квіткою, я буду тут” [2, т. 3, с. 240]. Мова повісті нагадує барвисту мову народної пісні.

Як і в інших творах, письменниця часто звертається до відтворення краси і величі буковинської природи. Ще до появи цього твору Л. Українка в статті “Малоросійські письменники на Буковині” відзначала велике вміння авторки відтворювати природу рідного краю: “Взагалі ліс і гори – це рідна стихія Кобилянської, де вона дає повний розмах крилами своєї фантазії і веде за собою читача” [5, т. 4, с. 346]. І, дійсно, під майстерною рукою письменниці природа на сторінках повісті ніби оживає і діє разом з людьми. Перед читачем постають чудові малюнки гірського пейзажу, який дає можливість не тільки милуватися природою, але й відчутти плин часу, зміну пір року.

Червоною ниткою майже через усі твори письменниці проходить любов до народу. У своїй автобіографії вона пишалася тим, що “одна праця, одне перо зробило мене тим, чим я є – робітницею свого народу” [10, т. 4, с. 381]. Життя селянина, його важка праця і побут, його радощі і болі постійно хвилювали О. Кобилянську. Найбільш повно і яскраво зображується життя селянства в найкращому творі письменниці – повісті “Земля” [2, т. 2]. Відомо, як високо оцінили цей твір І. Франко, М. Коцюбинський, Л. Українка, В. Стефаник, Г. Хоткевич та інші. М. Коцюбинський, прочитавши повість, у листі до письменниці зазначав: “Пишу до Вас під свіжим враженням од Вашої повісті “Земля”. Я звичайно багато читаю, але признаюся, що давно читав щось таке гарне, таке захоплююче, як “Земля”. Я просто зачарований Вашою повістю – все: і природа, і люди, і психологія їх – все це робить таке сильне враження, все це виявляє таку свіжість і силу таланту, що, од серця дякуючи Вам за пережиті емоції, я радів за нашу літературу” [6, т. 3, с. 227-228].

Повість О. Кобилянської “Земля” була опублікована у 1902 р. Про її написання сама письменниця розповідає так: “Факти, що спонукали мене написати “Землю”, правдиві. Особи майже всі що до одної також із життя взяті. Я просто фізично терпіла під з’явиськом тих фактів, і коли писала – ох, як хвилями ридала!” [1, т. 3, с. 563]. Вона дала яскравий поетичний образ землі, незабутні картини буковинської природи і в той же час розкрила внутрішній світ людей, їх переживання, показала їх ставлення до землі, до праці. Зовні це розповідь про трагічні події, які відбулися в родині Івоніки Федорчука. Через ставлення до землі, основного джерела життя і праці, розкривається ставлення героя до інших людей, родинні взаємини, стверджуються певні моральні норми.

У ставленні до праці розкривається душа селянина-трудівника. Старий Івоніка виховує і у сина Михайла глибоке почуття поваги до людської праці, наприклад, в епізоді, коли вони виїхали в поле: “Чутно пірнула чиста, мов дзеркало, блискуча сталь широкого плугового лемеша в землю, роздерла її і потягла борозну за собою, а по обох боках борозни земля розкришувалася у м’які кусні” [1, т. 2, с. 41]. Михайло відчуває силу і радість праці, він любить сільське господарство, переймає від батька його ставлення до землі. “Михайло вхопив живо за плуг і обернув його так бистро в землю, що залізний блискучий леміш пірнув глибоко в землю, так, що коріння рослин

чутно порозривалося, а великі продовгуваті кусні землі розсипалися грубою стяжкою, хвилюючи лагідно в один бік" [1, т. 2, с. 42].

Ставлення до землі визначає лінію конфлікту між батьками і Савою. Старий Івоніка сподівається, що й молодший син стане працюючим, але переконується, що його надії марні. Трагічна смерть Михайла руйнує все, що було мрією всього життя для Івоніки. Споконвіку мріяли і боролися селяни за землю, щедро поливали її своїм потом і кров'ю. За землю велася смертельна боротьба, за землю ставали ворогами сусіди, криваві сутички відбувалися на межі. Руйнується життя не лише в родині Фелорчуків, руйнується життя і багатьох інших селянських родин. Приміром, калічиться життя дівчини – красуні Параски Чопіяк. Мати гадає, що треба неодмінно видати доньку заміж за газду, людину, що має землю. Щоб виправдати себе, вона переконано каже: "Жінка призначена чоловікові, як смерть від Бога". Видають Парасинку за Тодорику, людину, яка їй огидна. Спотворюється, нівечиться почуття кохання. Письменниця глибоко відчула думи селянина, зуміла показати його страждання і горе, розкрити внутрішній світ, проявила себе як майстер психологічного аналізу в зображенні життя та побуту села Буковини кінця ХІХ ст. [4, с. 33].

Етнографічно-фольклорні картини зустрічаються в повісті на кожному кроці: "Навкруги панувала тиша. Та не мертва тиша, що царює зимою над широкою просторінню. Тут пишалося життя, куди оком доглянути. Лани з хлібом зеленілися, конюшини розцвіталися, у воздуху грав милий запах з цвітів сіножаті, буяли рійно комахи, метелики, бджоли, а високо, невидно, під голубим небом, розсипалися жайворонки дрібними, милозвучними перлами" [12, т. 1, с. 31]. Часто письменниця вдається до підсвідомого у показі взаємин людини з природою. Повість насичена передчуттями, віщуваннями, гаданнями. Івоніка, скажімо, передчував нещастя з Михайлом: "Був повний неспокою, хоч не міг тому віднайти причини, і глуха якась тривога прокладалася в нім, чим більше заходив у запустілі поля". Після загадкового вбивства Михайла та його похорону: "Ліс чорнівся неприязно з темряви осінньої ночі, що надходила проти глухої стернини, і, закутуючись чимраз більше в густу темряву, мов радувався порожнечою запустілих піль" [2, т. 1, с. 32]. Особливо точно передає письменниця у творі звичаї та обряди. Це докладний опис замовлення від недуги на Михайловому волоссі, садіння капусти, детальний опис похоронних звичаїв тощо [4, с. 105].

Говорячи про використання О. Кобилянською народних звичаїв, слід відзначити, що в останні роки своєї творчості вона надто захоплюється різними повір'ями, замовленнями, іноді поетизує знахарство, забобонність. Так, в оповіданні "Не смійтесь!" (на підставі народного повір'я), написаному в 1931 р., автор розповідає історію пані Ірини, що прийняла до себе в дім як квартирантку вдову Ушко, котра розбиває сім'ю Ірини, згодом живе з її чоловіком. Ірині береться допомогти стара знахарка Маріца, яка просить, щоб вона принесла дві волосинки Ушко. Далі докладно описується чаклування: "Маріца зловила велику зелену жабу, взяла її лагідно в руки і, уклавши її в

подолок, вибрала із своєї торби маленьку в гудз зав'язану шматину, розв'язала, витягла з неї голку і у папір завитий волос тієї. Заволочила голку тим волосом. Взяла жабу в руки й зашила їй одне око. Коли це скінчила, забралася до другого. Однак не встигла довести цього до кінця, бо саме як дошивала його до середини, жаба вирвалася з рук, і вона, хоч не хоч, оставила її на волі. Іди і шукай того гнізда, з котрого ти вийшла!" [4, с. 105]. Виявилось, чаклування допомогло, і Ушко незабаром втратила "півтора ока". Очевидно, що у цьому випадку маємо не лише вияв поетизації забобонності, а й винятковий, як для О. Кобилянської, випадок, коли письменниця відступила від свого тонкого естетичного смаку. Тут, безперечно, певною мірою позначився вплив тогочасної німецької фольклористики, що розглядала народну творчість як вияв містицизму.

Окремо слід проаналізувати захоплення О. Кобилянською жіночим рухом. Вона бере участь в організації "Товариства руських жінок на Буковині", яке в 1894 р. скликало в Чернівцях збори жінок, де з доповіддю "Дещо про ідею жіночого руху" виступила сама письменниця. Розповідаючи про важке і безрадісне життя жінок на Буковині за умов соціального та побутового рабства, вона закликала жінок боротися за свою людську гідність, здобувати освіту, бути здатними "стати на власних ногах і у житті, щоб могли стати гординою наших батьків, братів, мужів і стати підпорою нашому народові, підвалиною нашої нації, і щоб вона могла славиться своїм жіноцтвом, як своїм найкращим цвітом" [1, т. 1, с. 568]. І письменниця в цілому ряді своїх творів ставить перед собою завдання створити в українській літературі образ такої жінки. Повість "Людина" є сміливим і пристрасним протестом проти рабського стану жінки в тогочасному суспільстві. За жанром "Людина" – психологічна повість. Така ж характеристика відчувається і в повісті "Царівна". З цього приводу О. Кобилянська зазначала: "Під "людиною" розуміємо і жінку, не лиш чоловіка, – іншими словами: і жінка мусить мати свій кусник хліба, щоб жити! Задля того свого суття, себто існування... домагається вона необмеженого права, як його, наприклад, і мужчина "яко людина" уживає. Вона його домагається на підставі людяності, індивідуальної свободи, поваги людської і справедливості" [1, т. 1, с. 565].

Взагалі повість "Царівна" є найкращим твором О. Кобилянської на тему емансипації жінки, а всі інші твори, присвячені цьому питанню, лише конкретизують і деталізують його. Це, зокрема, бачимо й у повістях "Людина", "Ніоба", "За ситуаціями", оповіданнях "Природа", "Він і вона", "Некультурна" та інших творах. Особливо характерним з цього боку є оповідання "Некультурна", про яке кілька разів з великим захопленням позитивно висловлюється Л. Українка: "Ті, що докоряють Кобилянській за поривання в надхмарну височінь, можуть втішитися, бо ця письменниця не завжди цурається "долин"; доказом є чудове оповідання під назвою "Некультурна", де оповідається історія селянки-гуцулки, емансипованої не за теорією, а з інстинкту. Сильна, здатна на всі чоловічі роботи, красуня з уродженим почуттям витонченого, ця "некультурна" відстоює свою

особистість ...Нешастя не ламають, а загартовують її. Незважаючи на пережиті драми, вона твердо вірить у своє щастя” [5, т. 4, с. 347].

Центральний образ оповідання взято з життя. Про це О. Кобилянська пише в автобіографії 1921 р.: “Некультурну” знала я особисто, і ніяк не могла побороти охоту написати про ту чудову жінку, вірну, чисту дитину природи, що мов сестра смерік, поміж котрими проживала – жила, розвивалася” [4, с. 84]. Образ Параски життєво правдивий і в основі своїй реалістичний. Природа є її матір’ю, вона породила Параску, зростила і виховала. Її життєвий шлях – це шлях боротьби трудящої людини зі складними умовами життя, боротьби за свою незалежність. Вона забезпечує себе матеріально, живе з своїми природними, не писаними ніким законами. Її задовольняє те, що вона здобуває своєю власною працею. Параска мало говорить, а більше діє, рішуче і впевнено. Для неї характерний оптимізм: навіть на самоті вона ніколи не сумує. І в праці, і в час відпочинку на її устах завжди посмішка.

Разом з тим, говорячи про оптимізм Параски, про її віру в своє щастя, О. Кобилянська розвінчує “щастя” своєї героїні. Життя Параски – це низка невдач, поневірянь, страждань та матеріальних нестатків. З розповіді героїні читач дізнається, що у п’ятнадцять років вона залишилась сиротою, а підросла – стала заробітчанкою. Ходила на заробітки, працювала біля худоби, заробляла й тим, що пряла людям. Бідність Параски видно й з опису її хати: “В хаті неперядок і убожество. Довга дубова лавиця, з почорнілих дощок збите ліжечко, такий самий стіл, груба неповоротка скриня, на жердці недбало завішені речі – і то майно все” [2, т. 2, с. 329]. Про це свідчить і убоге її господарство – пес, кіт, двос-трос курей. В особистому житті Параска також була нещаслива. Проте щасливою її робить усвідомлення фізичної і моральної сили, яка зросла в ній у повсякденній праці.

Назвавши свою героїню “некультурною”, О. Кобилянська кидає виклик обмеженому, міщанському, “культурному” світові, з великою майстерністю розкриває багатство душі простої людини.

Тож, твори О. Кобилянської присвячені зображенню життя трудящих Буковини, мають пізнавальне і художнє значення, насичені етнографічно-фольклорними матеріалами. Вони розповідають про життя буковинського села кінця XIX – початку XX ст. У селянстві письменниця бачила глибоку людяність, благородство, високу мораль, які, в основному, пов’язані з сімейно-побутовими відносинами. Обстоювання гідності жінки, боротьба за соціальне і духовне розкріпачення її були для О. Кобилянської складовою частиною боротьби за гідність людини взагалі. В своїх творах “жіноче питання” вона піднімає і художньо осмислює на фоні загальних соціальних проблем, у зв’язку з ними. Яскравим свідченням цього можуть бути твори письменниці про життя в тогочасних умовах буковинського селянства.

Джерела та література: 1. Кобилянська О. Твори в трьох томах. – К., 1956; 2. Кобилянська О. Твори в п’яти томах. – К., 1962; 3. Кобилянська О. Про себе саму / Альманах в пам’ятку її сорокалітньої письменницької

діяльності (1887-1927). – Чернівці, 1928; 4. Ольга Кобилянська. Статті і матеріали. – Чернівці, 1958; 5. Леся Українка. Твори в десяти томах. – К., 1963; 6. Кошобинський М. Твори в шести томах. – К., 1962; 7. Стефаник В. Повне зібрання творів у трьох томах. – К., 1954; 8. Франко І. Твори в двадцяти томах. – К., 1955; 9. Франко І. Літературно-критичні статті. – К., 1950; 10. Матеріали до вивчення історії української літератури. – Т. IV. – К., 1961; 11. Бабишкін. Ольга Кобилянська. Літературно-критичний нарис. – К., 1952; 12. Бабикивич К. Мої спомини / Альманах... – Чернівці, 1928; 13. Устиянович О. Спомини / Альманах... – Чернівці, 1928; 14. Литературные связи с Болгарией Ивана Франко и Ольги Кобилянской // Советская Украина. – 1957. – № 5; 15. Листи О. Ю. Кобилянської до болгарського письменника П. Тодорова // Радянське літературознавство. – 1958. – № 4.

УДК: 392.37(477.85)+305-055.2

Іван ВОРОТНЯК

ПОБУТОВИЙ І ОБРЯДОВО-РИТУАЛЬНИЙ АСПЕКТИ СТАТУСУ ЖІНКИ НА БУКОВИНІ

Стаття присвячена аналізу становища жінки в буковинському селі доіндустріального періоду. У повсякденному житті жінка займала підпорядковане становище по відношенню свого чоловіка і, фактично виступала на "других ролях". Натомість, у ритуально-обрядовій сфері жінки відігравали провідну роль, що пояснюється тим, що вони виступали носіями акумульованого цілими поколіннями емпіричного досвіду.

Ключові слова: Буковина, традиційна культура, гендер, статевовіковий символізм, світогляд, вірування, ритуал, аграрна обрядовість.

Іван ВОРОТНЯК

БЫТОВОЙ И ОБРЯДНО-РИТУАЛЬНЫЙ АСПЕКТЫ СТАТУСА ЖЕНЩИНЫ НА БУКОВИНЕ

Статья посвящена анализу положения женщины в буковинском селе доиндустриального периода. В повседневной жизни женщина подчинялась мужу и, фактически выступала во "второстепенной роли". Напротив, в ритуально-обрядовой сфере женщины играли ведущую роль, что объясняется тем, что они выступали как носители аккумулированного целыми поколениями эмпирического опыта.

Ключевые слова: Буковина, традиционная культура, гендер, половозрастной символизм, мировоззрение, ритуал, аграрная обрядность.

Ivan VOROTNYAK

EVERYDAY AND RITUAL RITE ASPECTS OF BUKOWYNA VILLAGE WOMEN STATUS

The article deals with the analysis of Bukowyna village women state in pre-industrial period. In everyday life a woman was subordinate to her husband and